

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра психології

ПОГОДЖЕНО:

начальник кафедри,
кандидат психологічних наук,
доцент,
підполковник внутрішньої служби
Мірошніченко О.М.

«___»_____2019 р.

СИЛАБУС

**навчального курсу «Практикум з загальної психології»
спеціальність 053 «Психологія»
форма навчання: денна**

РОЗРОБНИК:

кандидат психологічних наук,
доцент
Щербата В.Г. _____

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри психології
Протокол № __ від «__»_____2019р.

Кредити та кількість
годин:

8 кредити ECTS; години: 118 практичних та 122
самостійна робота.

Анотація курсу

Підготовка до професії психолога кримінально-виконавчої служби передбачає розвиток відповідних професійних і особистісних якостей. У процесі вивчення даної дисципліни курсанти (студенти) познайомляться з основними психологічними методами та методиками дослідження різних психічних явищ людини. Дана дисципліна дозволяє поглибити знання курсантів (студентів) з психології шляхом їх залучення у психологічні психодіагностичні дослідження, оптимізувати практичну підготовку майбутніх психологів у процесі навчальних занять та самостійної роботи.

Курс «Практикум з загальної психології» тісно пов'язаний з вивченням таких навчальних дисциплін, як: загальна психологія, вікова психологія, основи психологічного консультування, психодіагностика, диференційна психологія, юридична психологія тощо.

Мета курсу

Метою вивчення навчальної дисципліни «Практикум з загальної психології» є оволодіння психологічним діагностичним інструментарієм для успішної реалізації завдань психологічної практики майбутніх психологів.

Організація навчання

Тематичний план

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		лекції	практичні	семінари	С. р.
Розділ 1. Методи наукової психології					
Тема 1. Методи дослідження в психології	10	-	4	-	6
Разом за розділом 1	10	-	4	-	6
Розділ 2. Дослідження пізнавальних процесів					
Тема 2. Дослідження відчуттів	6	-	2	-	4
Тема 3. Дослідження сприймання	8	-	4	-	4
Тема 4. Дослідження пам'яті	8	-	4	-	4
Тема 5. Дослідження уваги	12	-	6	-	6
Тема 6. Дослідження мислення	16	-	8	-	8
Тема 7. Дослідження інтелекту	20	-	10	-	10
Тема 8. Дослідження мовлення	8	-	4	-	4
Тема 9. Дослідження уяви	8	-	4	-	4

Разом за розділом 2	86	-	42	-	44
Розділ 3. Дослідження емоційно-вольових процесів					
Тема 10. Дослідження емоцій	16	-	8	-	8
Тема 11. Дослідження волі	8	-	4	-	4
Разом за розділом 3	24	-	12	-	12
Розділ 4. Дослідження індивідуально-психологічних особливостей особистості					
Тема 12. Дослідження темпераменту	16	-	8	-	8
Тема 13. Дослідження характеру	20	-	10	-	10
Тема 14. Дослідження здібностей	8	-	4	-	4
Разом за розділом 4	44	-	22	-	22
Розділ 5. Дослідження особистості в діяльності і спілкуванні					
Тема 15. Дослідження особистості	32	-	16	-	16
Тема 16. Дослідження особистості в діяльності	24	-	12	-	12
Тема 17. Діагностика міжособистісних взаємин	20	-	10	-	10
Разом за розділом 5	76	-	38	-	38
Усього годин	240	-	118	-	122

Завдання для практичних занять

Підготовка до практичного заняття передбачає опрацювання матеріалів (текстів) необхідних для успішного виконання практичних завдань. Отже, ваші бали залежать від вашої попередньої підготовки.

Практичне заняття №1-2

Тема 1. Методи дослідження в психології (4год)

План

1. Взаємозв'язок між методологією, методами та методиками дослідження.
2. Поняття та класифікація методів дослідження в психології.
Б.Г.Ананьєва:
 - *організаційні* (порівняльний метод лонгітюдний; комплексний.);
 - *емпіричні*: експеримент; психодіагностичні методи; обсерваційні методи (спостереження і самоспостереження); аналіз процесів і продуктів діяльності; моделювання; біографічний метод.
 - *методи обробки даних* (методи математико-статистичного аналізу

даних; методи якісного аналізу);

- *інтерпретаційні* (генетичний; структурний метод).

3. Спостереження як метод психологічних досліджень. Види психологічного спостереження (за участю спостерігача: включене спостереження; невключене спостереження. Залежно від функціональних позицій спостерігача щодо об'єктів спостереження: відкрите і приховане спостереження. За чинником регулярності спостереження: систематичне й епізодичне. Суцільне і вибіркоче спостереження).

4. Поняття про метод тестування. Види тестів:

- *за змістом*: тести інтелекту; тести досягнень; особистісні тести; проєктивні тести; тести креативності.

- *за формою* (вербальні, невербальні та змішані).

5. Вимоги до тестів, які застосовує в своїй діяльності практичний психолог.

6. Поняття про проєктивні методи. Загальні характеристики проєктивних методів вивчення особистості.

7. Види експериментального дослідження (констатуючий і формуючий; лабораторний і природний; пошуковий і підтверджуючий; критичний експеримент; пілотажне дослідження).

8. Етапи проведення експериментального дослідження: постановка проблеми, формулювання гіпотези і визначення змінних, вибір методики експерименту, планування експериментального дослідження; формування вибірки (поняття про експериментальну і контрольну групи; репрезентативність вибірки), проведення експерименту (підготовка апаратури, уточнення інструкції, протокол, постекспериментальне інтерв'ю).

9. Достойнства та недоліки експерименту.

Література: основна №4; допоміжна № 5, 7, 9, 16, 18, 30.

Розділ 2. Дослідження пізнавальних процесів

Практичне заняття 3

Тема 2. Відчуття (2 год)

План

1. *Обговорення питань, які виносяться на самостійне опрацювання.*

- Поняття про відчуття. Його характеристика
- Види відчуттів.
- Властивості відчуттів

2. *Практична частина (виконання досліджень):*

- дослідження тактильних відчуттів;
- дослідження зорових відчуттів;
- дослідження м'язово-суглобових відчуттів

Література: основна №1, 2, 3; допоміжна №5, 7, 9, 12, 16, 18, 29, 30

Практичне заняття 4-5

Тема 3. Сприймання (4 год)

План

1. *Обговорення питань, які виносяться на самостійне опрацювання:*
 - Поняття про сприймання.
 - Види сприймання.
 - Властивості сприймання.
2. *Практична частина (виконання досліджень):*
 - дослідження спостережливості (встановлення рівня розвитку спостережливості);
 - дослідження сприймання часу;
 - методика сприйняття просторових ознак;
 - Дослідження пізнавального контролю під час сприймання;
 - дослідження індивідуальних особливостей сприйняття (полезалежність – полenezалежність).

Література: основна №1, 2, 3; допоміжна №5, 7, 8, 9, 12, 16, 18, 21, 24, 29, 30

Практичне заняття 6-7 Тема 4. Пам'ять (4 год)

План

1. *Обговорення питань, які виносяться на самостійне опрацювання:*
 - Поняття про пам'ять та її загальна характеристика.
 - Види пам'яті та їх характеристика.
2. *Практична частина (виконання досліджень):*
 - дослідження обсягу короткочасної та довготривалої пам'яті.
 - дослідження динаміки процесу заучування.
 - дослідження опосередкованого запам'ятовування;
 - порівняльне дослідження безпосереднього та опосередкованого запам'ятовування абстрактних понять.
 - дослідження переважного типу запам'ятовування.

Література: основна №1, 2, 3, 4; допоміжна №5, 7, 8, 9, 12, 16, 18, 21, 24, 30

Практичне заняття 8-10 Тема 5. Увага (6 год)

План

1. *Обговорення питань, які виносяться на самостійне опрацювання:*
 - Увага як пізнавальний процес. Її види.
 - Властивості уваги.
2. *Практична частина (виконання досліджень):*
 - дослідження вибіркової уваги за методикою Мюнстенберга.
 - дослідження концентрації, стійкості, переключення уваги:
 - а) методика «Коректурна проба Бурдона»,
 - б) «Кільця Ландольдта»;

- c) методика Тулуз-Пьєрона;
- d) методика Пьєрона-Рузера;
- e) методика «Таблиці Шульте»;
- f) методика «Червоно-чорні таблиці Горбова-Шульте»

Література: основна №1, 2, 3, 4; допоміжна №5, 7, 8, 9, 12, 16, 18, 21, 24, 30

Практичне заняття 11-14

Тема 6. Мислення (8 год)

План

1. *Обговорення питань, які виносяться на самостійне опрацювання:*

- мислення як пізнавальний процес. Його загальна характеристика та зв'язок з іншими психічними процесами.
- види мислення та їх характеристика.
- операції мислення та їх характеристика

2. *Практична частина (виконання досліджень):*

- дослідження аналітичності мислення ("Четвертий зайвий", «Виключення понять», «Виявлення загальних ознак»; методика «Логічні закономірності» Ліпмана).
- діагностика логічності мислення («Складні аналогії», «Логіко-кількісні відношення», «Тлумачення прислів'я»).
- визначення лабільності-ригідності мислення (методика словесного лабіринту; методика «Інтелектуальна лабільність»)
- дослідження рефлексивності мислення.

Література: основна №1, 2, 3, 4; допоміжна №5, 7, 8, 9, 12, 16, 18, 21, 24, 30

Практичне заняття 15-19

Тема 7. Дослідження інтелекту (10 год)

План

1. *Обговорення питань, які виносяться на самостійне опрацювання:*

- поняття про інтелект та його співвідношення з поняттям «мислення».

2. *Практична частина (виконання досліджень):*

- Тест інтелекту Векслера. Загальна характеристика шкал інтелекту (WAIS та WICS) та його концепція інтелекту.
- Тест «Прогресивні матриці» Равена: загальна характеристика, структура. Соціальний інтелект та проблеми його діагностики (опитувальник СОІНТ).
- Загальна характеристика тесту інтелекту Кеттелла. Проведення методики
- Ознайомлення з методикою дослідження інтелекту Г.Айзенка

Література: основна №1, 2, 3; допоміжна №5, 7, 9, 12, 16, 18, 30

Практичне заняття 20-21

Тема 8. Мовлення (4 год.)

План

1. *Обговорення питань, які виносяться на самостійне опрацювання:*
 - Мовлення як одна з основних форм психічної діяльності. Його характеристика.
 - Види мовлення
2. *Практична частина (виконання досліджень):*
 - дослідження ригідності мовлення.
 - методика вивчення експресивного мовлення.
 - методика вивчення імпресивного мовлення.
 - методика вивчення фонематичного слуху.
 - дослідження розуміння логіко-граматичних конструкцій.
 - дослідження темпу усного мовлення.

Література: основна №1, 2, 3; допоміжна №5, 7, 9, 12, 16, 18, 24, 30

Практичне заняття 22-23 **Тема 9. Уява (4 год)**

План

1. *Обговорення питань, які виносяться на самостійне опрацювання:*
 - Поняття про уяву та її роль у житті людини.
 - Види уяви та їх характеристика.
 - Зв'язок уяви та творчого мислення
2. *Практична частина (виконання досліджень):*
 - дослідження продуктивності уяви;
 - дослідження індивідуальних особливостей уяви (визначення складності, гнучкості, ступеня стереотипності уяви): методики «Кола» Вартега; методика «Класифікація».
 - дослідження креативності за допомогою методики Е. Торренса.

Література: основна №1, 2, 3; допоміжна №5, 7, 9, 12, 16, 18, 30

Розділ 3. Емоційно-вольові процеси

Практичне заняття 24-27 **Тема 10. Емоції (8 год)**

План

1. *Обговорення питань, які виносяться на самостійне опрацювання:*
 - Поняття про емоції та їх види.
 - Групи емоційних станів та їх характеристика
 - Поняття тривожності, її різновиди. Концепція ситуативної та особистісної тривожності Спілбергера.
 - Поняття агресії та агресивності. Типи агресивної поведінки за А. Бассом
2. *Практична частина (виконання досліджень):*
 - дослідження емоційної модальності за шкалою диференційних емоцій К.

Ізарда.

- методика дослідження тривожності Спілбергера.
- Дослідження тривожності (методика виміру рівня тривожності Тейлора);
- Методика діагностики депресивних станів Зунге/методика діагностики депресивних станів В.О. Жмурова (на вибір).
- Методика дослідження емпатійних тенденцій (модифікований тест Мехрабіана, Епштейна; методика експрес-діагностики емпатії Юсупова – за вибором).
- Опитувальник на виявлення агресивності Басса-Дарки.
- Тест А. Ассінгера.
- Проективні малюнкові методики дослідження агресивності ("Неіснуюча тварина", тест «Руки» Вагнера; тест на виявлення фрустрації Розенцвейга – за вибором).
- Опитувальник САН.
- Дослідження нервово-психічної стійкості (методика "Прогноз").
- Методика визначення рівня емоційного вигорання

Література: основна №1, 2, 3, 4; допоміжна №5, 7, 8, 9, 12, 16, 18, 24, 27, 30

Практичне заняття 28-29

Тема 11. Воля (4 год)

План

1. *Обговорення питань, які виносяться на самостійне опрацювання:*

- Поняття про волю та її роль у житті людини.
 - Класифікація вольових якостей (базові, системні і їх різновиди).
2. *Практична частина (виконання досліджень):*
- Дослідження суб'єктивного контролю
 - Дослідження вольової саморегуляції (методика Зверькова, Ейдмана).
 - Дослідження наполегливості.
 - Дослідження імпульсивності.

Література: основна №1, 2, 3, 4; допоміжна №5, 7, 9, 12, 16, 18, 30

Розділ 4. Індивідуально-психологічні особливості особистості

Практичне заняття 30-33

Тема 12 Темперамент (8 год)

План

1. *Обговорення питань, які виносяться на самостійне опрацювання:*

- Загальна характеристика темпераменту та його властивості.
- Концепція І. Павлова, Б.Теплова-В.Небиліцина про ВНД як теоретична

основа методик вивчення темпераменту

2. *Практична частина (виконання досліджень):*

- опитувальник властивостей темпераменту В.Русалова.
- опитувальник Я.Стреляу.
- 2-х факторний особистісний опитувальник ЕРІ за Г.Айзенком.
- визначення властивостей нервової системи за психомоторними показниками (методики Ільїна Є.П., теплінг-тест – за вибором);
- методика Белова.

Література: основна №1, 2, 3, 4; допоміжна №5, 7, 8, 9, 12, 16, 18, 24, 27, 30

Практичне заняття 34-38 **Тема 13. Характер (10 год)**

План

1. *Обговорення питань, які виносяться на самостійне опрацювання:*

- Поняття про характер та його характеристики.
- Концепція акцентуованих особистостей К Леонгарда та Лічко.

2. *Практична частина (виконання досліджень):*

- Дослідження схильності до ризику.
- Методика визначення типу характеру за К.Юнгом.
- Методика визначення акцентуацій характеру (методика ПДО, МПДО А.Є. Лічко).
- Тест на оптимізм.
- Тест на об'єктивність.
- Опитувальник афіліації.
- Дослідження почуття гумору.
- Опитувальник С.Бем по вивченню фемінності-маскулінності.

Література: основна №1, 2, 3, 4; допоміжна №5, 7, 8, 9, 12, 14, 15, 16, 18, 24, 26, 27, 30

Практичне заняття 39-40 **Тема 14. Здібності (4 год)**

План

1. *Обговорення питань, які виносяться на самостійне опрацювання:*

- Поняття про здібності та їх роль у житті.
- Різновиди здібностей та їх характеристика
- Структура здібностей.

2. *Практична частина (виконання досліджень):*

- Дослідження професійних схильностей (методики ДДО Клімова, «Карта інтересів»);
- Дослідження комунікативних та організаційних схильностей.

Література: основна №1, 2, 3; допоміжна №5, 6, 7, 9, 12, 16, 18, 27, 30

Розділ 5. Особистість в діяльності і спілкуванні

Практичне заняття 41-48 Тема 15. Особистість (16 год)

План

1. Обговорення питань, які виносяться на самостійне опрацювання:
 - Загальне поняття про особистість. Форми спрямованості особистості.
 - Поняття «Я»-концепції особистості: структурні складові і особливості розвитку та формування.
 - Поняття про самооцінку. Її функції та види
 - Теорія «локусу контролю» Дж. Роттера
 - Поняття про сугестивність. Оцінка сугестивності.
2. Практична частина (виконання досліджень):
 - Дослідження особистості за допомогою багатofакторного особистісного опитувальника Р.Кеттела
 - Дослідження особистості за допомогою ММРІ.
 - Дослідження рівня домагань особистості за допомогою моторної проби Шварцландера.
 - Дослідження самооцінки за методикою Дембо-Рубінштейн.
 - Методика «Хто Я?».
 - Методика «Q-класифікація» В. Стефенсона.
 - опитувальник рівня суб'єктивного контролю (УСК).
 - Тест «Ціннісних орієнтацій» М. Рокіча.
 - Методика "Спрямованість особистості".
 - Вивчення домінуючого психологічного захисту (опитувальник Р.Плутчика, Г.Келлермана, Х.Конта
 - методика "Індекс життєвого стилю (Life Style IndexI).
 - Дослідження особистості за допомогою тесту Роршаха.
 - оцінка сугестивності.

Література: основна №1, 2, 3, 4; допоміжна №5, 7, 9, 12, 16, 18, 24, 27, 30

Практичне заняття 49-54 Тема 16 Діяльність (12 год)

План

1. Обговорення питань, які виносяться на самостійне опрацювання:
 - Поняття про діяльність та активність, їх співвідношення.
 - Структура діяльності.
 - Мотиваційна сфера особистості: структура, динаміка.
 - Види мотивів
2. Практична частина (виконання досліджень):
 - методика "Мотивація до успіху"/методика "Мотивація уникнення невдач" Т. Елерса

- методика "Мотивація успіху та боязкість невдачі" А.А. Реана
 - "Методика діагностики соціально-психологічних настанов особистості в мотиваційно-потребносній сфері" О. Потьомкіної.
 - Модифікована методика Є. Ільїна "Мотивація навчання у ВНЗ"
 - методика "Спрямованість на здобуття знань або на оцінку" (Є. Ільїна та Н. Курдюкової).
 - тести «Мотивації досягнення» і «Мотивації афіляції» (А. Мехрабіана);
 - тест «Виявлення усвідомленості різних компонентів мотиву» (Єрмолина, Ільїна);
 - тест «Гумористичних фраз» (ТЮФ за О.Г. Шмельовим)
- Література:** основна №1, 2, 3, 4; допоміжна №5, 7, 9, 12, 16, 18, 22, 24, 30

Практичне заняття 55-59

Тема17. Діагностика міжособистісних стосунків (10 год)

План

1. *Обговорення питань, які виносяться на самостійне опрацювання:*
 - Метод соціометрії. Історія виникнення соціометрії, її різновиди, особливості застосування.
 2. *Практична частина (виконання досліджень):*
 - проведення соціометрії;
 - методика «Незакінчені речення» Сакса, Леві;
 - експрес-методика по вивченню соціально-психологічного клімату в колективі А.Ф. Фідпера.
 - діагностика образу «Я» і характеру взаємовідносин у малій групі за методикою Т. Лірі;
 - методика Рене Жиля;
 - методика PARI Е. Шеффера і Р.Белла (адаптація Т.В. Нещерет);
- Література:** основна №1, 2, 3, 4; допоміжна №5, 7, 9, 12, 16, 18, 27, 30

Існує 2 варіанти проведення практичного заняття:

- в навчальній аудиторії;
- в іншому закладі (установі), де курсанти зможуть спостерігати роботу психолога по застосуванню тієї чи іншої методики або ж використати здобуті знання у практичній діяльності.

Завдання для самостійної роботи

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання

завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене.

Тема 1. Методи дослідження в психології

Питання:

1. Принципи побудови психологічного дослідження.
2. Вимоги до проведення психологічного дослідження.
3. Техніка проведення психологічного дослідження.
4. Класифікація методів дослідження в психології (Б.Г.Ананьєв)
5. Спостереження як метод психологічних досліджень. Види психологічного спостереження.
6. Методика спостереження. Переваги та недоліки методу спостереження.
7. Поняття про метод тестування. Види тестів.
8. Правила проведення процедури тестування.
9. Поняття про анкетування як метод опитування. Особливості побудови анкет. Види питань в анкеті.
10. Поняття та види експериментального дослідження.
11. Етапи проведення експериментального дослідження. Достоїнства та недоліки експерименту.
12. Комп'ютерна діагностика. Її переваги й недоліки.

Тема 2. Відчуття

Питання:

1. Поняття про відчуття. Його характеристика
2. Види відчуттів.
3. Властивості відчуттів.

Тема 3. Сприймання

Питання:

1. Поняття про сприймання.
2. Види сприймання.
3. Властивості сприймання.

Тема 4. Пам'ять

Питання:

1. Поняття про пам'ять та її загальна характеристика.
2. Види пам'яті та їх характеристика

Тема 5. Увага

Питання:

1. Увага як пізнавальний процес. Її види.
2. Властивості уваги.
3. Вивчення методики «Рахунок по Крепеліну»: ознайомлення з інструкцією, проведення, обробка результатів. Написання висновку за результатами проведення методики.
4. Ознайомлення з методикою «Таблиці Горбова-Шульте»: ознайомлення з інструкцією, проведення, обробка результатів. Написання висновку за результатами проведення методики
5. Ознайомлення з методикою «Логічні закономірності» Ліпмана:

ознайомлення з інструкцією, проведення, обробка результатів. Написання висновку за результатами проведення методики

Тема 6. Мислення

Питання:

1. Мислення як пізнавальний процес. Його загальна характеристика та зв'язок з іншими психічними процесами.
2. Види мислення та їх характеристика.
3. Операції мислення та їх характеристика.

Тема 7 Дослідження інтелекту

Питання:

1. Поняття про інтелект та його співвідношення з поняттям «мислення».
2. Теорії багатомірного інтелекту як концептуальна основа тесту Р.Амтхауера.
3. Загальна характеристика та структура тесту Р.Амтхауера. Ознайомлення з інструкцією, проведення, обробка результатів. Написання висновку за результатами проведення методики

Тема 8. Мовлення

Питання:

1. Мовлення як одна з основних форм психічної діяльності. Його характеристика.
2. Види мовлення.

Тема 9. Уява

Питання:

1. Поняття про уяву та її види.
2. Види уяви та їх характеристика.
3. Зв'язок уяви та творчого мислення

Тема 10. Емоції

Питання:

1. Поняття про емоції та їх види.
2. Вивчення методики дослідження шкільної тривожності Філліпса: ознайомлення з інструкцією, особливості обробки результатів. Написання висновку за результатами проведення методики
3. Поняття агресії та агресивності. Теорії агресивності. Типи агресивної поведінки за А. Бассом
4. Групи емоційних станів та їх характеристика.

Тема 11. Воля

Питання:

1. Поняття про волю та її роль у житті людини.
2. Класифікація вольових якостей (базові, системні і їх різновиди).

Тема 12. Темперамент

Питання:

1. Загальна характеристика темпераменту та його властивості.
2. Концепція І. Павлова, Б.Теплова-В.Небиліцина про ВНД як теоретична основа методик вивчення темпераменту.
3. Методика визначення властивостей нервової системи за психомоторними

показниками (методика Белова): ознайомлення, проведення, обробка результатів. Написання висновку за результатами проведення методики

Тема 13. Характер

Питання:

1. Характер: поняття, структура, сфери прояву.
2. Концепція акцентуацій характеру Леонгарда
3. Концепція акцентуацій характеру А.Є. Лічко
4. Ознайомлення з опитувальником С.Бем по вивченню фемінності-маскулінності. проведення, обробка результатів. Написання висновку за результатами проведення методики.
5. Поняття про афіляцію. Ознайомлення з опитувальником афіляції

Тема 14. Здібності

1. Поняття про здібності та їх роль у житті.
2. Структура здібностей.
3. Різновиди здібностей та їх характеристика.

Тема 15. Особистість

Питання:

1. Загальне поняття про особистість. Форми спрямованості особистості.
2. Поняття «Я»-концепції особистості: структурні складові і особливості розвитку та формування.
3. Дослідження самооцінки за методикою Дембо-Рубінштейна: ознайомлення з інструкцією, проведення, обробка результатів. Написання висновку за результатами проведення методики
4. Поняття про самооцінку. Її функції та види
5. Теорія «локусу контролю» Дж. Роттера
6. Поняття про сугестивність. Оцінка сугестивності.
7. Методика рівня співвідношення цінності та доступності О.Б.Фанталової (УСЦД): ознайомлення з інструкцією, проведення, обробка результатів. Написання висновку за результатами проведення методики.

Тема 16. Діяльність

Питання:

1. Поняття про діяльність та активність, їх співвідношення.
2. Структура діяльності.
3. Мотиваційна сфера особистості: структура, динаміка.
4. Види мотивів.

Тема 17. Діагностика міжособистісних стосунків

Питання:

1. Метод соціометрії. Історія виникнення соціометрії, її різновиди, особливості застосування
2. Експрес-методика по вивченню соціально-психологічного клімату в колективі А.Ф. Фідпера: ознайомлення з інструкцією, проведення, обробка результатів.
3. Написання висновку за результатами проведення методики.

Індивідуальні завдання

1. Створення списку психологічних тестів по всіх темах практикуму.
2. Підготовка портфоліо з набором психодіагностичних методик.

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в таблиці 1

Таблиця 1

Назви розділів і тем	Кількість балів			
	Всього	лекції	практичні	семінари
Розділ 1. Методи наукової психології				
Тема 1. Методи дослідження в психології			3	
Разом за розділом 1			3	
Розділ 2. Дослідження пізнавальних процесів				
Тема 2. Дослідження відчуттів			1,5	
Тема 3. Дослідження сприймання			3	
Тема 4. Дослідження пам'яті			3	
Тема 5. Дослідження уваги			4,5	
Тема 6. Дослідження мислення			6	
Тема 7. Дослідження інтелекту			7,5	
Тема 8. Дослідження мовлення			3	
Тема 9. Дослідження уяви			3	
Разом за розділом 2			31,5	
Розділ 3. Дослідження емоційно-вольових процесів				
Тема 10. Дослідження емоцій			6	
Тема 11. Дослідження волі			3	
Разом за розділом 3			9	
Розділ 4. Дослідження індивідуально-психологічних особливостей особистості				
Тема 12. Дослідження темпераменту			6	
Тема 13. Дослідження характеру			7,5	

Тема 14. Дослідження здібностей			3	
Разом за розділом 4			16,5	
Розділ 5. Дослідження особистості в діяльності і спілкуванні				
Тема 15. Дослідження особистості			12	
Тема 16. Дослідження особистості в діяльності			9	
Тема 17. Діагностика міжособистісних взаємин			7,5	
Разом за розділом 5			28,5	
Усього			59	
Виконання завдань для самостійної роботи			6	
Індивідуальні завдання			10	
іспит			25	
Всього			100 балів	

За роботу на практичних заняттях ви можете отримати до 1 балу за одне заняття за умови попереднього опрацювання матеріалів для підготовки до заняття й успішного виконання всіх завдань безпосередньо на самому занятті. Нагадуємо, що під час занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на заняття так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття курсанта (студента), що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом матеріалу.

Робота на практичному занятті оцінюється за наступними критеріями:

1 бал – курсант у повному обсязі опрацював програмний матеріал, вільно володіє методичним інструментарієм, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, на високому рівні формулює висновки за результатами проведеного дослідження, доповнює відповідь основного доповідача.

0,7 балів – курсант володіє навчальним матеріалом, здатен провести методику дослідження й формулює нескладні висновки за результатами проведеного дослідження може частково застосовувати набуті знання у вирішенні завдань.

0,5 балів – курсант може дати стисло характеристику методики дослідження, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні,

формулює занадто поверхові висновки за результатами проведеного дослідження.

0,2 балів – курсант за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст методики не розкрито, власне розуміння питання майже відсутнє; курсант із помітними труднощами використовує знання у вирішенні завдань.

Ваша присутність на занятті без підготовки та нездатність впоратись із завданнями оцінюється 0 балів. Відпрацювання пропущених чи оцінених у 0 балів занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами для підготовки до практичного заняття.

За виконання **завдань для самостійної роботи** ви можете отримати до 6 балів. Виконання завдань, винесених на самостійну роботу, оцінюється за наступними критеріями:

- ✓ наявність матеріалу для висвітлення питань, винесених на самостійну роботу;
- ✓ повнота, охайність і грамотність ведення конспекту.

При оцінюванні **індивідуальних завдань** враховується повнота розкриття, систематизація, оригінальність подачі матеріалу, охайність оформлення. Не виконання завдань знижує ваш бал пропорційно відсотку й рівню складності завдань, з якими ви не впорались. Сумарно за обидва завдання для індивідуальної роботи нараховується 10 балів.

Складання екзамену. Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді усного іспиту, на якому ви можете отримати до 25 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. Питання екзаменаційних білетів складаються на основі програми курсу і адекватно відображають зміст усього навчального матеріалу курсу “Практикум з загальної психології”. Екзамен є обов'язковим.

Якщо курсант за підсумками модульного контролю та складання екзамену не набрав балів, достатніх для виставлення позитивної оцінки (60 балів і більше), він має право перескласти екзамен, при цьому не враховуються результати попереднього складання екзамену – підвищення балів здійснюється від рейтингової оцінки за результатами аудиторної роботи.

Курсанти, які впродовж семестру набрали менше 35 балів до складання екзамену не допускаються і залишаються на повторний курс.

Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в таблиці 2.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Перелік питань до іспиту

1. Принципи побудови психологічного дослідження.
2. Вимоги до проведення психологічного дослідження.
3. Техніка проведення психологічного дослідження.
4. Класифікація методів дослідження в психології (Б.Г.Ананьєв)
5. Спостереження як метод психологічних досліджень. Види психологічного спостереження.
6. Методика спостереження. Переваги та недоліки методу спостереження.
7. Поняття про метод тестування. Види тестів.
8. Правила проведення процедури тестування.
9. Загальна характеристика методів опитування. Переваги та недоліки кожного з них.
10. Поняття про анкетування як метод опитування. Особливості побудови анкет. Види питань в анкеті.
11. Поняття про проекцію. Загальна характеристика проєктивних методів вивчення особистості.
12. Поняття та види експериментального дослідження.
13. Етапи проведення експериментального дослідження. Достоїнства та недоліки експерименту.
14. Комп'ютерна діагностика. Її переваги й недоліки.
15. Поняття про відчуття та його види.
16. Поняття про сприймання та його види.
17. Специфіка пам'яті, її види.
18. Увага як пізнавальний процес. Її види та властивості.
19. Мислення як пізнавальний процес. Види та операції мислення.
20. Мовлення як одна з основних форм психічної діяльності. Його види.
21. Поняття про уяву та її види.
22. Поняття про емоції та їх види.
23. Поняття про волю. Групи вольових якостей та їх характеристика.

24. Групи емоційних станів та їх характеристика.
25. Поняття агресії та агресивності. Типи агресивної поведінки за А. Бассом.
26. Поняття про самооцінку. Її функції та види.
27. Загальна характеристика темпераменту та його властивості.
28. Характер: поняття, структура, сфери прояву.
29. Загальне поняття про особистість. Форми спрямованості особистості.
30. Мотиваційна сфера особистості: структура, динаміка. Види мотивів.
31. Характеристика методик дослідження відчуттів.
32. Характеристика методик дослідження сприймання.
33. Дослідження обсягу короткочасної та довготривалої пам'яті; опосередкованого запам'ятовування.
34. Методика дослідження динаміки процесу заучування та її характеристика.
35. Характеристика методик дослідження властивостей уваги.
36. Загальна характеристика шкал інтелекту Д. Векслера та його концепція інтелекту.
37. Загальна характеристика та структура тесту Р.Амтхауера.
38. Методика «Прогресивні матриці» Равена: загальна характеристика, структура.
39. Загальна характеристика тесту інтелекту Кеттелла.
40. Методи вивчення експресивного та імпресивного мовлення.
41. Дослідження продуктивності уяви за допомогою методики Е.Торренса.
42. Дослідження емоційної модальності за шкалою диференційних емоцій К. Ізарда.
43. Характеристика методик дослідження тривожності.
44. Характеристика методики діагностики депресивних станів.
45. Поняття про емпатію. Характеристика методики дослідження емпатії.
46. Характеристика методик дослідження агресивності.
47. Характеристика методик дослідження нервово-психічної стійкості та емоційного вигорання.
48. Характеристика методик дослідження вольової сфери (наполегливості, імпульсивності).
49. Характеристика методик дослідження темпераменту.
50. Визначення властивостей нервової системи за психомоторними показниками.
51. Концепція акцентуацій характеру та методики їх діагностики.
52. Характеристика методик дослідження професійних схильностей.
53. Дослідження особистості за допомогою багатофакторного особистісного опитувальника Р.Кеттела.
54. Характеристика методик дослідження самооцінки.
55. Я-концепція в структурі особистості. Характеристика методики дослідження я-концепції.
56. Методики дослідження ціннісних орієнтацій та їх характеристика.

57. Характеристика методики дослідження домінуючого психологічного захисту.
58. Характеристика методик, спрямованих на виявлення мотивації.
59. Метод соціометрії. Його характеристика.
60. Характеристика методик дослідження взаємовідносин у малій групі за методикою Т. Лірі та методика Рене Жилия.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Загальна психологія: Практикум / В.Волошина, Л.Долинська, С.Ставицька, О.Темрюк –К : Каравелла, 2013. – 280 с.
2. Практикум із загальної психології / За ред. Т.І. Пашукової. - К., 2000. – 204с.
3. Практикум із загальної психології / Зелінська Т.М., Михайлова І.М. Навчальний посібник. —К.: Каравела, 2010. —272 с.
4. Практикум по общей психологии: Учеб. пособие / Н.С.Глуханюк, Е.В.Дьяченко, С.Л.Семенова. – 3-е изд. М.: МПСИ; Воронеж: НПО «МОДЭК», 2006. –224 с.

Додаткова:

5. Гамезо М.В. Домашенко И.А. Атлас по психологии. – М.: Педагогическое общество России, 2001 – 276 с.
6. Батаршев А.В., Алексеева И.Ю., Майорова Е.В. Диагностика профессионально важных качеств. –СПб.: Питер, 2007. –192 с.
7. Большой психологический словарь. Под ред. Мещерякова Б.Г., Зинченко В.П. - М.: Прайм-Еврознак, 2003 - 672 с.
8. Выготский Л.С. Психология. М.: ЭКСМО-Пресс, 2000. - 1008 с. (Серия "Мир психологии")
9. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. К.: Наукова думка, 1989.

10. Веккер, Л. М. Психика и реальность: единая теория психических процессов. — М.: Смысл, 1998. — 670 с.
11. Истратова О.Н. Психодиагностика. Коллекция лучших тестов / О.Н.Истратова, У.В.Эксакусто. —Изд. 2-е. —Ростов н/Д: Феникс, 2006. —375с.
12. Карелин А. Большая энциклопедия психологических тестов. — М.: Эксмо., 2007. —416 с.
13. Ковалев С.В. Подготовка старшеклассников к семейной жизни: тесты, опросники, ролевые игры: Кн. для учителя. — М.: Просвещение. 1991.
14. Леонгард К. Акцентуированные личности — К.,1981.
15. Личко А.Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков.-Л,1983.
16. Загальна психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С.Д. Максименко. — 2.вид., перероб. і доп. — Вінниця : Нова Книга, 2004. — 704 с.
17. Методики психодиагностики в учебно-воспитательном процессе / Сост. В.В. Гришин, П.В. Лушин. — М.: ИКА "Москва". 1990.
18. М"ясоїд П.А. Загальна психологія. Навчальний посібник.- К., "Вища школа" — 276с.
19. Психология индивидуальных различий. Тексты /Под ред. Ю.Б.Гиппенрейтер, В.Я.Романова. - М, 1982.
20. Немов Р.С. Психология. Учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: В 3 кн. — 4- е изд. — М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. — Кн. 3: Психодиагностика.
21. Общая психология: познавательные процессы: учебное пособие / В.М.Козубовский. —3-е изд. — Минск: Амалфея, 2008. —368 с.
22. Практикум по психодиагностике. Психодиагностика мотивации и саморегуляции / Ред. колл. А.И. Зеличенко, И.М. Карлинская, С.Р. Пантеев и др. — М.: Изд-во Моск. ун-та, 1990.
23. Практикум по психологии / Под ред. А.Н. Леонтьева, Ю.Б. Гиппенрейтер. — М.: Изд-во Моск. ун-та, 1972. С.101-104
24. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии / В.Д.Балин, В.К.Гайда, В.К.Гербачевский и др. Под общей ред. А.А.Крылова, С.А.Маничева. —2- е изд., доп. и перераб. —СПб.: Питер 2003.-560 с.
25. Практикум по психологии состояний: Учебное пособие / Под ред. проф. А.О.Прохорова. —СПб: Речь, 2004. —480 с.
26. Райгородский Д.Я. (ред.) Психология и психоанализ характера Хрестоматия по психологии и типологии характеров. - М.: Бахрах-М, 2009. - 640 с.
27. Райгородский Д.Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие. - Самара: «БАХРАХ-М», 2002. —672 с.
28. Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога в образовании: Учеб. пособие. — М., 1996
29. Шифман Х.Р. Ощущение и восприятие. 5- е изд. — СПб.: Питер, 2003. — 928с.
30. Щербатых Ю.В. Общая психология. - СПб: Питер, 2008. - 272с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Режим доступу – [Каталог тестов - Лаборатория психодиагностики](#)
2. <http://www.psydilab.univer.kharkov.ua/index.php/diagnostika/katalog-m...>
3. Режим доступу: <http://psylib.org.ua/books/pasht01/index.htm>
4. Режим доступу – <http://info-library.com.ua/books-book-113.html>
5. Режим доступу -
http://www.libok.net/writer/3894/kniga/11395/anastazi_a/psihologicheskoe_testirovanie/read
6. Режим доступу – <http://xn----7sbabkauaucayksiop0b0af4c.xn--p1ai/testy-detyam/>
7. Режим доступу – <http://world-psychology.ru/testy/psixodiagnosticheskie-metodiki/>
8. Режим доступу – <http://psy-diagnoz.com/>
http://psinovo.ru/katalog_psichodiagnosticheskich_metodik/